

TRIGLAV NATIONAL PARK

EXPLORING PEOPLE'S VIEWS AND
SOCIAL OUTCOMES OF THE NATIONAL
PARK

2024

UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE
Department of Land Economy

FULL REPORT

Report prepared by
Nikoleta Jones
Matjaz Hribar

University of Warwick
Zavod ZRNO

January 2024

To cite this report: Jones N., Hribar M. 2024. Triglav National Park, Exploring people's views and social outcomes of the national park. University of Warwick, Coventry, UK.

This project has received funding from the European Research Council (ERC) under the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme (Grant agreement No. 802605)

Table of Contents

Introduction	4
Methods	5
Results: Social Outcomes	6
Results: Governance and Trust in institutions	7
Results: Environmental Behaviour	8
Results: Values	9
Results: Public Support for the National Park	10
Summary of Key Findings	11

INTRODUCTION

Triglavski narodni park se nahaja na severozahodu Slovenije in pokriva skoraj celoten slovenski del Julijskih Alp. Je edini narodni park v Sloveniji s statusom varstvenega območja s strogo zaščito osrednjega območja in ohranjanjem kulturne krajine v okolici. Trenutna razdelitev na cone obsega štiri kategorije: IUCN II (24.500 ha), IUCN V (58.293 ha), naravne rezervate (1.014 ha) in več naravnih spomenikov. Površina parka znaša približno 4 % celotne površine Slovenije. Z izjemo planot Mežakla in Pokljuke ter smučišča Vogel je praktično celotno območje parka zavarovano v okviru NATURA 2000. Rastje v parku je značilno alpsko (prevladuje bukev, smreka in macesen), zaradi bližine Jadranskega morja in vpliva mediteranskega podnebja pa lahko na jugozahodnem delu parka najdemo tudi rastline iz tega območja.

Park upravlja javni zavod TNP, ki je odgovoren Ministrstvu za okolje in prostor. Triglavski narodni park je pridobil mednarodni status v naslednjih organizacijah: Biosferno območje Julijske Alpe (UNESCO MAB) od leta 2003, NATURA 2000 od leta 2004, član Zveze EUROARC (od leta 1986) in mreže ALPARC (od leta 1995). Park je prejel Evropsko diplomato za zavarovana območja (2004, podaljšano 2009). Za obdobje 2016-2025 je bil sprejet načrt upravljanja parka, ki se osredotoča na varovanje narave in kulturne dediščine ter zagotavljanje pogojev za trajnostni razvoj. Posebna pozornost se namenja razvoju različnih oblik trajnostne mobilnosti in oblikovanju infrastrukturne ureditve parka, ki obiskovalce usmerja na manj ogrožena območja Triglavskega narodnega parka, kjer imajo na voljo možnosti doživljanja narave brez ogrožanja naravnih vrednot.

METHODS

V raziskavi percepcije prebivalcev na Triglavski narodni park smo uporabili Orodje za presojo družbenega vpliva na zavarovana območja (SOCIAT), ki so ga razvili raziskovalci z Univerze Warwick in Univerze Cambridge v sodelovanju z več upravljavci parkov po Evropi. Le-to orodje zajema strukturiran vprašalnik s 19 vprašanji, ki pokrivajo različne teme in zajemajo družbeno vrednoto zavarovanih območij. Več informacij o SOCIAT najdete tukaj: www.warwick.ac.uk/sociat.

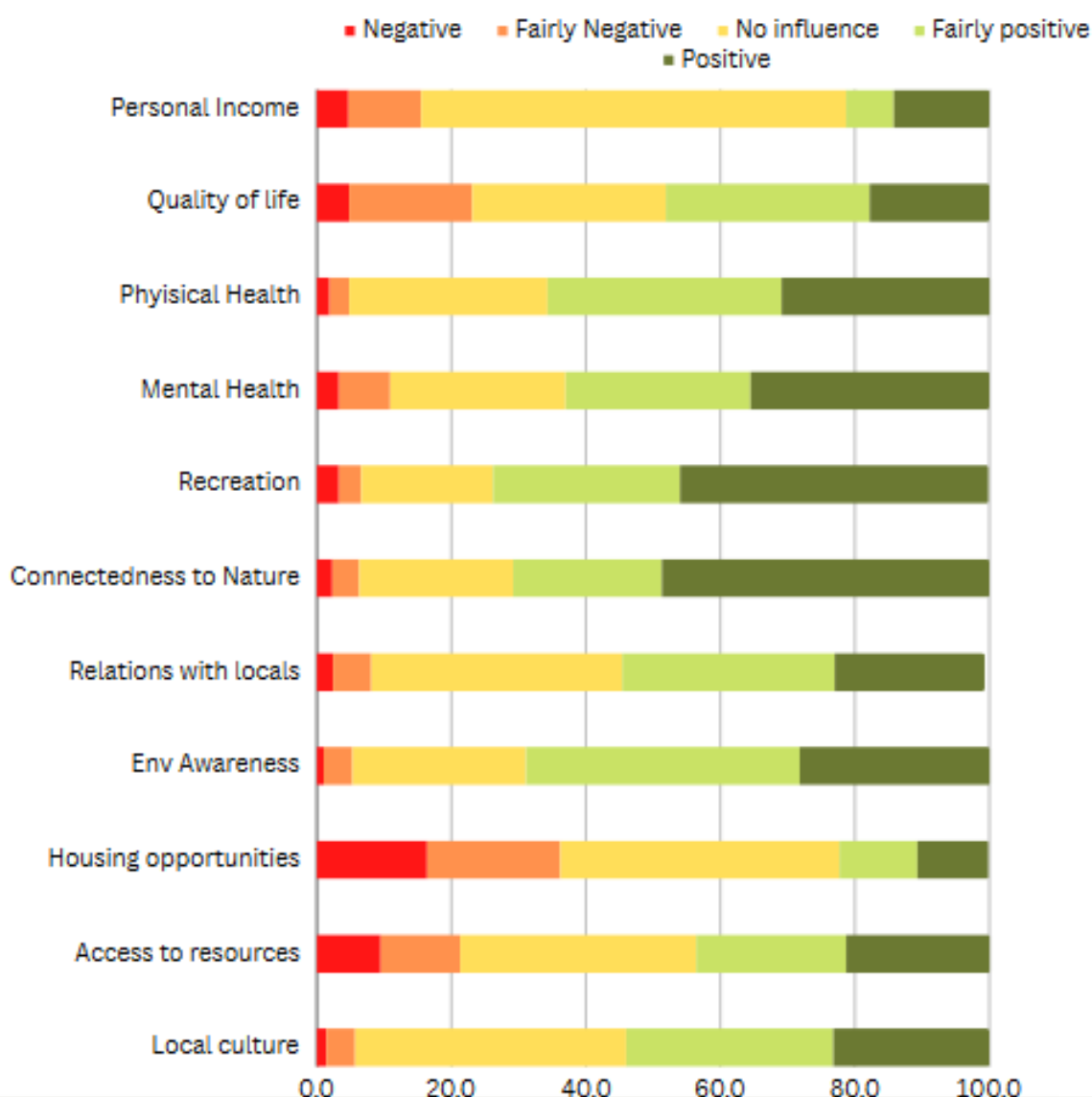
Vprašalnik smo razdelili med vse lokalne skupnosti, ki živijo znotraj meja narodnega parka ali v njegovi bližini, oktobra 2022. Naključnemu vzorcu gospodinjstev smo najprej poslali razglednico. Razglednica je pojasnila glavne cilje raziskave in povabila ljudi, da dostopijo do raziskave prek povezave, ki jih je usmerila na stran Qualtrics. Po preverjanju glavnih značilnosti vzorca smo anketirali še dodatne prebivalce, da bi zagotovili ustrezno geografsko razporejenost vzorca.

Skupaj je bilo zabeleženih 265 odgovorov. Po izključitvi odgovorov nenaseljenih prebivalcev in manjkajočih odgovorov je bil končni vzorec v raziskavi 215, od tega jih je bilo 201 stalnih prebivalcev. 22,7 % respondentov živi na območju med 21. in 30. letom starosti, 21,2 % pa jih živi na območju med 31. in 40. letom starosti. 47,6 % respondentov je bilo žensk in 45,4 % moških. 2,8 % jih je končalo osnovno šolo, 38,7 % srednjo šolo in 32,5 % visokošolsko izobrazbo. 9,4 % jih je končalo podiplomski študij.

RESULTS

SOCIALNI UČINKI

Povezanost z naravo in dostop do rekreacijskih dejavnosti sta bili po mnenju anketirancev najboljši pozitivni rezultat Triglavskega narodnega parka v zadnjih petih letih. Pozitivni vplivi narodnega parka so bili opaženi tudi na področjih duševnega in telesnega zdravja, okoljske ozaveščenosti ter izboljšanja odnosov z domačini ter ohranjanja lokalne kulture, tradicije in socialnih odnosov. Vpliv narodnega parka na osebne dohodke je bil bolj nevtralen, saj je 63,2 % anketirancev navedlo, da nima vpliva. Možnosti lastništva hiše so bile prav tako razmeroma nevtralne, saj je 41,5 % anketirancev navedlo, da park na ta vidik nima vpliva. Spodaj je prikazan graf s odstotki (brez manjkajočih odgovorov).

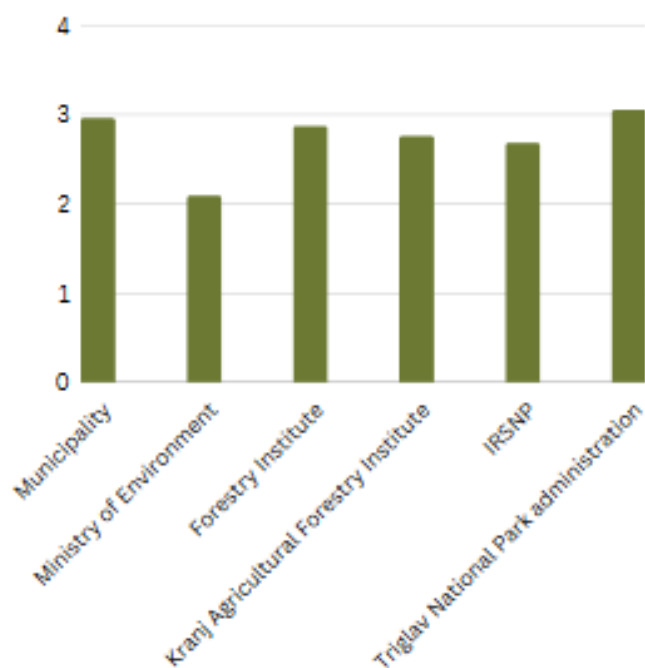
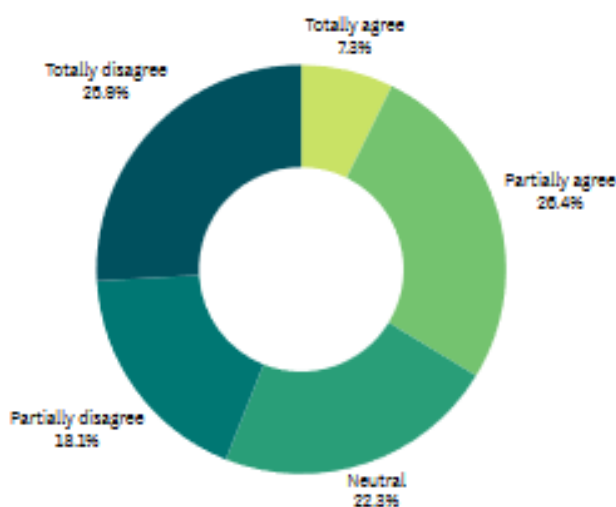

UPRAVLJANJE & ZAUPANJE V INSTITUCIJE

Približno 54 % anketirancev je povedalo, da so v zadnjih petih letih prostovoljno sodelovali pri dejavnostih, ki pomagajo ohranjati Triglavski narodni park (npr. čiščenje smeti v vaseh/na gori in njeni okolici, košnja planinskih travnikov, čiščenje planinskih poti). Anketirance smo vprašali, ali menijo, da imajo dovolj časa, denarja in možnosti za sodelovanje pri takšnih dejavnostih v podporo parku. 33,7 % jih je v celoti ali delno pritrdilo tej trditvi, 25,9 % pa se jih s trditvijo v celoti ne strinja.

Level of agreement: I have enough time, money and opportunities to support the nature reserve

25.9% of respondents felt that they don't have enough time, money and opportunities to support the park.

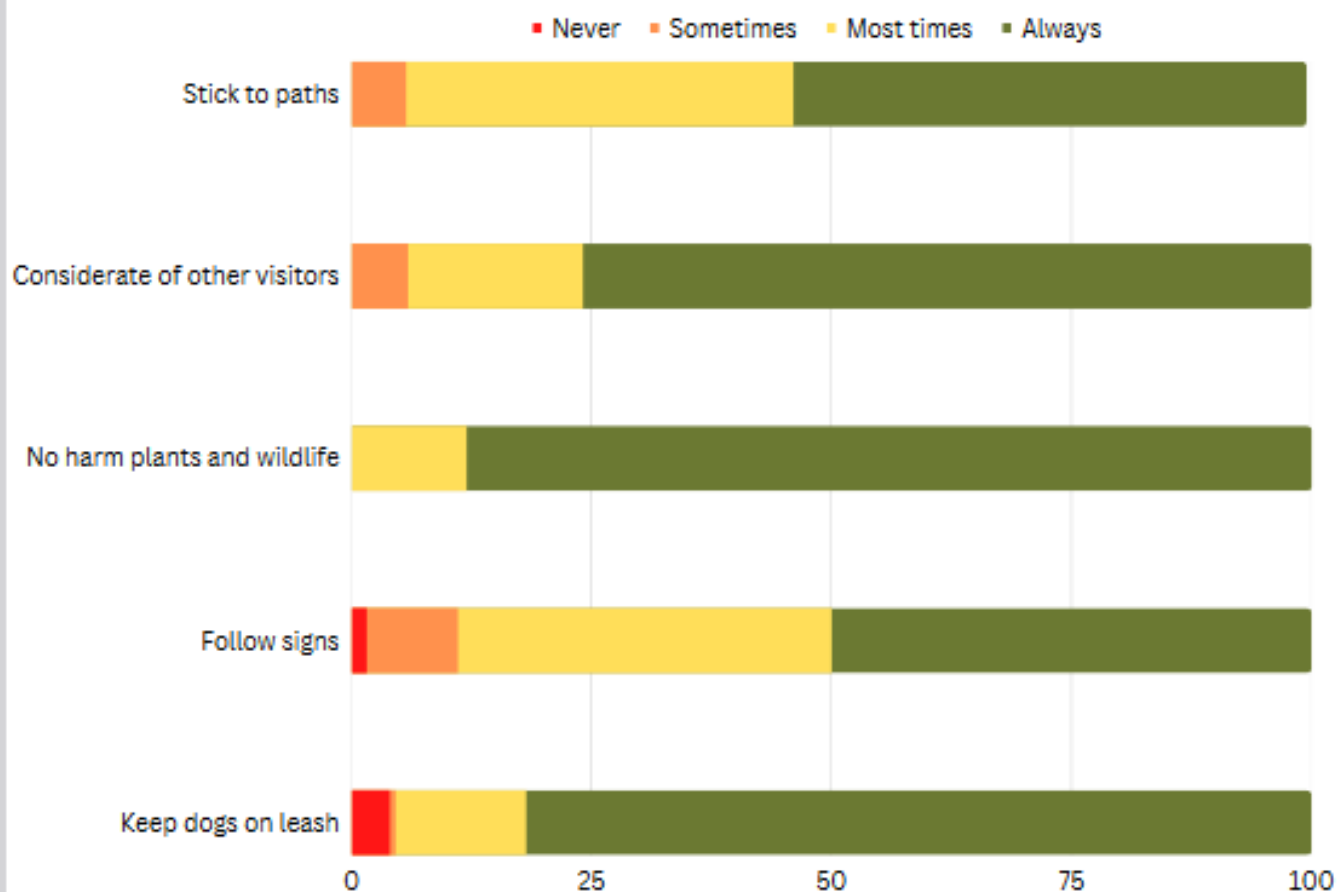

36.1% of participants trust (fully or partially) the management authority of Triglav National Park

Anketirance so izrazili mnenje o zaupanju pomembnim institucijam, ki so neposredno ali posredno vključene v upravljanje Triglavskega narodnega parka. To zaupanje je bilo merjeno na 5-stopenjski Likertovi lestvici, kjer 1 predstavlja najnižjo raven zaupanja, 5 pa najvišjo. Anketiranci so najbolj zaupali upravljavskemu organu Triglavskega narodnega parka (povprečna ocena je bila blizu 3), sledile so lokalna občina in Zavod za gozdove.

RAVNANJE Z OKOLJEM

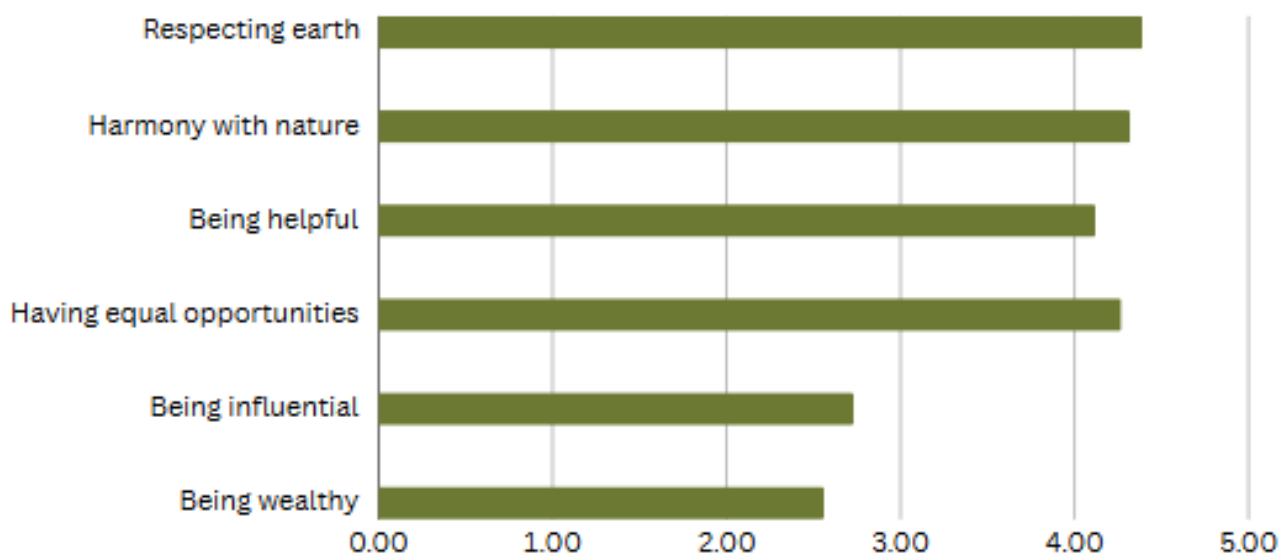
41,9 % anketirancev je navedlo, da se večina ljudi v parku vede odgovorno, 26,3 % pa jih je omenilo, da se v narodnem parku odgovorno vede le manjšina. Več kot 90 % vzorca je navedlo, da vedno ali večinoma upoštevajo druge obiskovalce, se držijo označenih poti in pazijo, da ne škodujejo rastlinstvu in živalstvu.

DRUŽBENE, OKOLJSKE IN PROSTORSKE VREDNOTE

78,9 % anketirancev je izrazilo močno navezanost na območje Triglavskega narodnega parka.

Anketni vprašalnik je raziskoval družbene, okoljske in prostorske vrednote lokalnih skupnosti Triglavskega narodnega parka. Vrednote so bile merjene na 5-stopenjski Likertovi lestvici, kjer 5 predstavlja najvišjo stopnjo strinjanja. Rezultati kažejo na močne okoljske vrednote, saj je bila povprečna ocena za pomembnost spoštovanja narave 4,39. Vrednote osredotočene nase, kot sta vplivnost in bogastvo, so bile za anketirance manj pomembne.

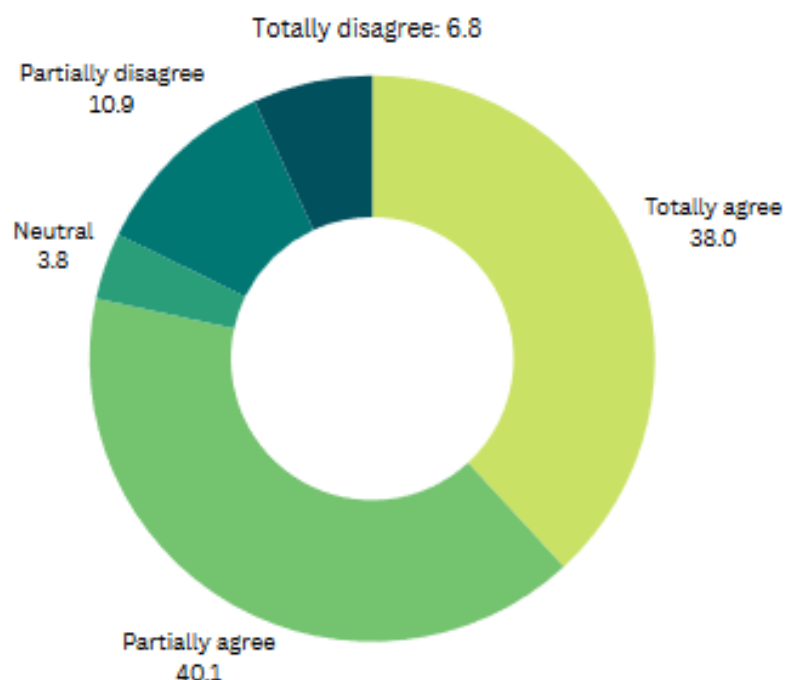
JAVNA PODPORA TRIGLAVSKEMU NARODNEMU PARKU

Anketiranci so izrazili mnenje, v kolikšni meri se strinjajo z obstojem narodnega parka. Relativno visok delež (78,5 %) se je v celoti ali delno strinjal z obstojem Triglavskega narodnega parka. Le 17,7 % anketirancev se s tem delno ali v celoti ni strinjalo.

Analiza je pokazala, da tisti, ki podpirajo park, poudarjajo pomen varovanega območja za ohranjanje narave, kulturne dediščine in kulturne krajine. Prav tako cenijo visoko raven zaščite, ki jo park nudi pred hitrimi spremembami v okolju.

Med anketiranci, ki ne podpirajo parka, so bile identificirane dve glavni podskupini. Ena skupina načeloma podpira obstoj parka, vendar meni, da bi morali biti predpisi manj restriktivni za lokalne prebivalce. Druga skupina izpostavlja predvsem ekonomske pomisleke in omejitve pri razvoju ter pridobivanju dovoljenj za gradnjo.

**Approximately 78.5%
of participants
support the existence
of Triglav National
Park**

KLJUČNE UGOTOVITVE RAZISKAVE TRIGLAVSKEGA NARODNEGA PARKA

Naša raziskava je razkrila številne pozitivne učinke Triglavskega narodnega parka za lokalne skupnosti. Park je raj za ljubitelje narave in ponuja številne rekreacijske možnosti. Te dejavnosti spodbujajo telesno dobro počutje in s tem prispevajo k splošni kvaliteti življenja prebivalcev. Triglavski narodni park ima prav tako ključno vlogo pri ohranjanju kulturne dediščine ter ohranjanja tradicije in življenjski slog skupnosti. Čeprav cilji parka glede varovanja narave lahko omejujejo določene gospodarske dejavnosti, so socialne prednosti, ki jih park prinaša na področju izobraževanja, zdravja in kulturne identitete, neoporekljive.

Prostovoljstvo igra ključno vlogo v Triglavskem narodnem parku. Zelo velik delež anketirancev je povedalo, da so namenili svoj čas za podporo aktivnostim v parku. Poleg pomembnega prispevka prostovoljstva pri ohranjanju biotske raznovrstnosti (vzdrževanje poti, obnova habitatov in spremljanje prostoživečih živali) te dejavnosti pogosto ustvarjajo tudi občutek povezane skupnosti in deljene odgovornosti. Nadaljnje spodbujanje prostovoljstva lahko okrepi mrežo posameznikov, ki so predani dobremu stanju Triglavskega narodnega parka. Prostovoljni prispevki časa in znanja so neprecenljivi, saj kažejo, kako lahko vključevanje skupnosti deluje kot močna sila pri varovanju naravnih zakladov, kot je Triglav, za sedanje in prihodnje generacije.

Raziskava je pokazala, da imajo lokalne skupnosti v Triglavskem narodnem parku zelo močno povezanost z naravo in izrazite okoljske vrednote. Povezanost z naravo je bila tudi ena najpomembnejših ugodnosti, ki so jo anketiranci izpostavili. Rezultati raziskave kažejo, da imajo domačini globoko in intimno povezavo z naravo, ki je trdno zakoreninjena v njihovi kulturni dediščini in vsakdanjem življenju. Ta povezava presega ekonomske vidike in pri lokalnem prebivalstvu vzbuja globoko spoštovanje do vrednot povezanih z obstojem Triglavskega narodnega parka. Park je postal del njihove kolektivne identitete, ki vpliva na njihov način življenja in krepi pomen ohranitve parka za prihodnje generacije.

Čeprav večina anketirancev močno podpira Triglavski narodni park, je manjši del lokalnih skupnosti manj navdušen, predvsem zaradi zaznanih omejitev, ki jih nalagajo pravila parka. Znotraj skupine z manj navdušenjem nad parkom je ena skupina predlagala, da bi se lahko omejitve za stalne prebivalce sprostile, hkrati pa se zavzemajo za strožje predpise za obiskovalce in investitorje. Druga skupina je izrazila zaskrbljenost zaradi omejenih možnosti razvoja in finančnih koristi. Povezovanje teh perspektiv je ključno za trajnostno sobivanje, saj je iskanje ravnovesja med cilji varovanja in potrebami lokalnih prebivalcev kompleksen izziv. Odprti komunikacijski kanali in skupni procesi odločanja bi lahko spodbudili bolj vključujoč pristop, ki bi zagotovil, da se glasovi vseh članov skupnosti slišijo in upoštevajo pri tekočem upravljanju Triglavskega narodnega parka.

TRIGLAV NATIONAL PARK

EXPLORING PEOPLE'S VIEWS AND SOCIAL OUTCOMES OF THE NATIONAL PARK

Contact

Global Sustainable Development,
School for Cross-faculty Studies
University of Warwick,
Coventry, CV4 7AL,
United Kingdom

www.warwick.ac.uk/fidello
www.warwick.ac.uk/sociat
fidello@warwick.ac.uk

This project has received funding from the European Research Council (ERC) under the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme (Grant agreement No. 802605)